



BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXXVII

Novembre del 2011

Nº 139

La col·lecció d'autògrafs de Miquel Utrillo i Vidal (Sitges 1915 - Madrid 1990) (I)

Elena Martínez Gay
Eva Maicas Martínez

Introducció

El ser humà ha gaudit sempre guardant aquells objectes que despertaven el seu interès. Això va començar a ser més visible en l'època hel·lenística i va créixer amb l'imperi romà, en el qual neixen els termes de museu o pinacoteca, i en el qual Marc Agrippa exposà al Panteó les obres espoliades i requisades. Amb el cristianisme i l'edat Mitjana, decau l'interès pel col·leccionisme, que reneix amb el gòtic i sobretot amb l'humanisme. En aquest període, reunir objectes de l'antiguitat és expressió de poder, cultura i riquesa.

Des de 1550, es generalitzà un nou col·leccionisme. Es tracta dels gabinets de curiositats, dits 'cabinets de curiositats' a França, 'Wunderkammern' a Alemanya i Àustria, 'wonder chambers' a Anglaterra o 'kunstkammer' a Dinamarca, on s'exposaven curiositats naturals o artificials, rareses exòtiques, fòssils, corals, petrificacions, flors i fruites arribades de móns llunyans. N'és un exemple el famós 'kunstkammer' del metge i antiquari danès Ole Worm (Copenhaguen 1588-1654). I és finalment, en el segle XVIII i XIX quan neixen les institucions museístiques oficials, el museu Vaticà, els Uffizi, el Louvre, la National Gallery de Londres, etc.

Fou en el segle XVI quan aparegué a Alemanya la idea de col·leccionar autògrafs. Són els 'album amicorum' o 'llibre d'amics', que ràpidament es posaren de moda entre els estudiants de les universitats alemanyes i dels Països Baixos. Aquests llibres són la versió moderna del llibre de l'antiga Roma dit 'album Praetoris', que recollia les lloances que feien als difunts els seus coneguts, o dels llibres monàstics on els hostes del monestirs dedicaven, en el moment de la

seva marxa, frases d'agraïment als monjos.

Dos dels 'album amicorum' més famosos, són el de Gervasius Fabricius zu Klesheim, estudiant a Würzburg el 1603-4, que després va entrar al servei del arquebisbe de Salzburg, i el de Franciscus Pápai Páriz, que en un viatge per Europa que va durar quinze anys (1711-1726) va formar un àlbum amb notes autògrafes escrites en àrab, anglès, francès, alemany, grec, hebreu, italià, llatí, espanyol i siríac, firmades per personalitats i per estudiants que després serien famosos. Aquests 'album amicorum' és convertiran en el segle XIX en els llibres d'autògrafs.

Miquel Utrillo Vidal

Miquel Utrillo i Vidal, periodista i escriptor nascut a Barcelona el 7 d'agost de 1912, era fill de Miquel Utrillo i Morlius i de Dolors Vidal i Ribot. Fins a 1925 estudià al col·legi del maristes de Sitges i posteriorment cursa el batxillerat a l'Escola Pia de Vilanova i la Geltrú. A la universitat estudià filosofia i lletres. Des dels 16 anys es dedica al periodisme en l'especialitat d'art i d'esports. Publicà els seus primers articles a la premsa local, *L'Eco de Sitges*, *La Punta* i sobretot *L'Estudiant*. A finals de 1930 es traslladà a Barcelona i entrà a la redacció dels diaris *El Día Gráfico* i *La Noche*. En aquest últim, a la secció d'art *Pèl & Ploma*.

En arribar la república, l'any 1931, fou enviat a Madrid com a informador del que passava a les Corts. En 1932 i 1933 va treballar al gabinet de premsa del ministre Santiago Casares Quiroga i després tornà a Barcelona, al *Día Gráfico*. El desembre de 1936 s'incorporà a la redacció del diari *La Humanitat*. Va ser

mobilitzat i, passada la guerra civil, edità i dirigí, entre 1945 i 1950, la revista sitgetana *Maricel*, en la qual van escriure Dionisio Ridruejo, Joan Eduard Cirlot i Guillem Díaz Plaja. A partir dels anys cinquanta, encara que passava llargues temporades a Sitges, fixà la seva residència a Madrid, treballant com a redactor del diari *Pueblo* i col·laborant en altres diaris d'arreu de l'estat com ara *Blanco y Negro*, *ABC*, *El Heraldo de Aragón*, *La Vanguardia*, etc. Fou autor de dos llibres, *Salvador Dalí y sus enemigos* (1952), en què defensava el pintor dels seus detractors, i *El llibre negre de Sitges* (1970), denúncia de l'intent de construir un port esportiu sota la Punta que hauria canviat la façana marítima de la vila.

Des de 1976 col·laborà setmanalment, fins a la seva mort, a *L'Eco de Sitges* amb una secció titulada *Mis testimonios y recuerdos*. El 1981 l'ajuntament de Sitges adquirí la seva col·lecció de llibres, documents i objectes artístics, dipositada actualment a la biblioteca Santiago Rusiñol i el 1984 se li atorgà la Ploma d'Or. Va morir a Madrid el 5 de gener de 1990 i pocs dies després fou enterrat a Sitges. Va ser un personatge amb un tarannà peculiar, excèntric i sarcàstic, que va protagonitzar dits i fets singulars.

Gran conversador, a Madrid era membre de diverses tertúlies, entre elles la del Hotel Palace i a Sitges se'l podria veure a la terrassa del cafè Roy, on cridava l'atenció dels foranis per la seva estrofolària manera de vestir. La seva trajectòria periodística, força dilatada, li va permetre entrar en contacte amb moltes personalitats del món polític, artístic i intel·lectual.

La col·lecció d'autògrafs

La col·lecció d'autògrafs de Miquel Utrillo no és un àlbum, com acostuma a ser normalment, sinó que està formada per un conjunt de targetes de color crema d'unes mides de 15'5 per 8 cm, que tenen a la part superior esquerra el nom d'Utrillo imprès. Alguns altres autògrafs, no gaire nombrosos, són papers de mida d'una quartilla. En total hi ha 102 autògrafs. Pels que estan datats, es pot veure que es tracta d'una col·lecció iniciada i duta a terme, pràcticament en la seva totalitat, en l'època de la joventut de Miquel Utrillo, entre els 16 i 18 anys. La majoria correspon als anys que van de 1928 a 1930 i uns quants anys posteriors, fins a 1935. De fet, quedà pràcticament truncada al voltant de 1936, lògicament per les circumstàncies polítiques i militars de la guerra Civil.

Molts dels autògrafs són d'amics o coneguts del seu pare Miquel Utrillo Morlius (1862-1934), que durant molts anys va estar relacionat amb l'elit cultural del moment, primer a través de l'Exposició Universal de Barcelona de 1888 i després per les seves relacions a París i a Sitges amb l'entorn de Rusinyol i de Ramon



Miquel Utrillo Vidal l'any 1956

Cases.

El text de la targeta autògrafa, signada per Josep Pla el setembre de 1928 (nº 2988), ens permet il·lustrar el que estem dient:

“El sr. M. Utrillo Vidal, de Sitges, Barcelona, fill del sr. Utrillo, crític i amateur d'art de primer ordre, em demana un autògraf per la seva colecció. Què vol que li digui, sr. Utrillo? Vostè és un xicot jove, suposo que té molt talent, deu estimar molt la vida i ja fa colecció d'autògrafs. Per què? Els col·leccionistes d'autògrafs són responsables –això és segur– d'un tan per cent considerable de pensaments sublims que circulen pel món. Per què vol amagar-se de la vida col·leccionant aquesta classe de literatura? Ja té anys per endavant. No vagi tan de pressa.

M'envia aquesta fitxa a Stockholm. No vaig pas tenir temps d'omplènia-li. Avui, però, aquesta nit, trobant-me sobre el Bàltic, embarcat sobre el *Drotting Victoria*, en mitj d'una nit de lluna que sembla una postal de Venècia, he dit: –Ara omplènia la fitxa del sr. Utrillo. I aquí la té. Li desitjo salut i prosperitat. Perdoni la falta de sensibilitat i de pathos. Fa lluna però no es gaire forta. Saludi al seu papà. Mani al seu

Entre Trällebos...Sasswitz..., últims de setembre de 1928.

Josep Pla”

Pla fa la seva consideració sobre aquest tipus de col·lecció. Comenta haver rebut, d'acord amb el procediment que Miquel Utrillo seguia normalment, una targeta a Estocolm, i també diu ser amic del pare de

l'Utrillo, vincl patern que facilitava l'aproximació d'Utrillo fill als personatges importants als quals demanava signatura. Aquesta referència paterna es repeteix en altres targetes:

Arsène Alexandre (n° 2574): “ Al fill del meu gran amic Utrillo...”

Enric Borràs (n° 2648) en una carta de la seva vídua (n° 2649): “Con el mismo cariño y admiración que sintió siempre por tu padre...”

Fernando Díaz de Mendoza (n° 2742): “Viejo amigo de su padre, con mucho gusto le ofrezco testimonio de mi simpatía...”

Adrià Gual (n° 2823): “Per al fill del meu amic Utrillo amb tota cordialitat...”

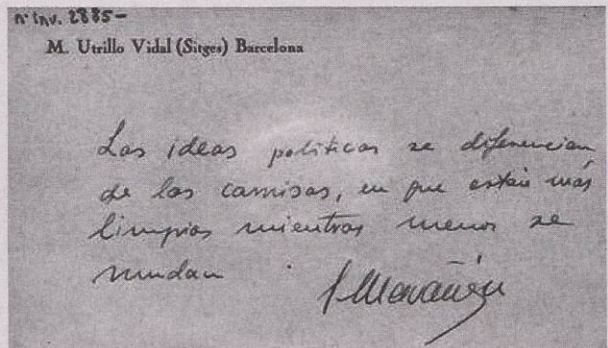
Maria Morera (n° 2942): “Em complau dedicar al fill del meu bon amich Utrillo...”

Com es podria suposar, l'ortografia de les targetes autògrafes és molt variada. Parlem de les escrites en català. Encara que en 1913 i 1917 Pompeu Fabra havia publicat les *Normes ortogràfiques* i el *Diccionari ortogràfic*, no tothom escrivia correctament en català i això es nota en els textos dels autògrafs. Encara que aquesta sigui una qüestió secundària en donarem alguns exemples:

Bonaventura Bassegoda i Amigó (n° 2620): “Per el jove amich [sic] M. Utrillo”

Víctor Català (n° 2685): “Maravella [sic] dels dies y les nits”.

Arcadi Mas i Fondevila (n° 2900): “No m’hi entench [sic], sols sé que fa molts anys que pinto”



Autògraf de Gregorio Marañón

Josep Pla (n° 2988): “Em demana un autògraf per la seva col·lecció [sic]”.

Com a últim, podem dir que es freqüent en quasi totes elles l'ús de la i grega (y) en lloc de la i llatina.

Hem dividit els personatges que va signar autògrafs per a Miquel Utrillo en cinc grups:

Escriptors de diversos gèneres
 Persones del món de l'espectacle
 Músics, compositors i cantants
 Pintors, escultors i arquitectes
 Polítics i personatges diversos

Escriptors de diversos gèneres

La llista del personatges del món literari que van signar autògrafs a Utrillo és:

persones	lloc	data	característiques
Agulló, Ferran (n° 2574)			
Alexandre, Arsène (n° 2597)		5 juny 1930	
Álvarez Quintero, Joaquín (n° 2584)			
Álvarez Quintero, Serafín (n° 2585)			
id (n° 2586)			targeta de visita
Arniches, Carlos (n° 2594)	Madrid	2 [desembre] 1928	
Benavente, Jacinto (n° 2624)			
Bertrana, Prudenci (n° 2630)			
Braga, Dominique (n° 2659)		6 maig 1933	
Bueno Bengoechea, Manuel (n° 2664)			
Castro, Américo (n° 2683)		23 març 1930	
Català, Víctor (n° 2685)		1928	
Farran i Mayoral, Josep (n° 2770)		27 novembre 1928	
Francos Rodríguez, José (n° 2787)			
Francés, José (n° 2789)			
Garcés, Tomàs (n° 2795)			
Garcia Sanchís, Federico (n° 2800)			
Girodoux, Jean (n° 2808)			només la signatura
Gual, Adrià (n° 2823)		25 febrer 1929	
Insua, Alberto de (n° 2848)	Barcelona	març 1930	
Larreta, Enrique (n° 2863)		maig 1935	

Maeztu, Ramiro de (n° ????)	Buenos Aires	octubre 1928	
Marañón, Gregorio (n° 2885)			
id (n° 2885b)			targeta de visita
Marinetti, Filippo T. (n° 2887)			
Marquina, Eduardo (n° 2890)	Barcelona	27 juliol 1929	
Martínez Sierra, Gregorio (n° 2895)			
Masriera, Artur (n° 2901)		28 setembre 1928	
Massó i Torrens, Jaume (n° 2905)		15 març 1930	
Mestres, Apel·les (n° 2916)		febrer 1914	carta
id (n° 2917)		setembre 1928	
Montes, Eugenio (n° 2935)			
id (n° 2936)			targeta de visita
Muñoz Seca, Pedro (n° 2947)			
Oller, Narcís (n° 2954)			foto autògrafa
id (n° 2955)			
Pla, Josep (n° 2988)		setembre 1928	
Roig i Raventós, Josep (n° 3015)			
Rusinyol, Santiago (n° 3030)			
Ruyra, Joaquim (n° 3033)			
Sagarra, Josep M ^a de (n° 3035)	Sitges	agost 1929	
Sánchez-Juan, Sebastià (n° 3049)			
Sassone, Felipe (n° 3052)		12 desembre 1929	
Ulloa, Luís (n° 3113)	París	27 novembre 1929	
Valery, Paul (n° 3147)		1930	
Valls i Taberner, Ferran (n° 3149)			
Varela, José (n° 3150)		4 novembre 1940 [?]	només la signatura
Vighi, Francisco (n° 3162)	Madrid	6 maig 1930	
Vilaregut, Salvador (n° 3163)	Barcelona	12 novembre 1928	

Vegem els autògrafs d'alguns d'aquests escriptors:

· Ferran Agulló, dit Pol (Sant Feliu de Guíxols 1863 - Santa Coloma de Farners 1933), poeta i periodista. En certa ocasió, mirant el litoral gironí des de l'ermita de Sant Elm, a Sant Feliu de Guíxols, va tenir la idea de batejar aquella costa amb el nom de Costa Brava:

"Oh font de l'oblit,
si sabia on eres,
fen camí de foc
faria dressera"

· Joaquín Álvarez Quintero (Utrera 1871 - Madrid 1938) i Serafín Álvarez Quintero (Utrera 1873 - Madrid 1944), poetes, narradors, periodistes, però sobretot comediògrafs. La trajectòria vital dels dos germans transcorregué paral·lela. El text de dues targetes, una de Joaquín i altra de Serafín, diu:

"En mi mesa de labor,
gusto siempre tener
una cuartilla, una flor
y una carta de mujer"

J. Álvarez Quintero

"Conservo en el corazón,
contra penas y amores,

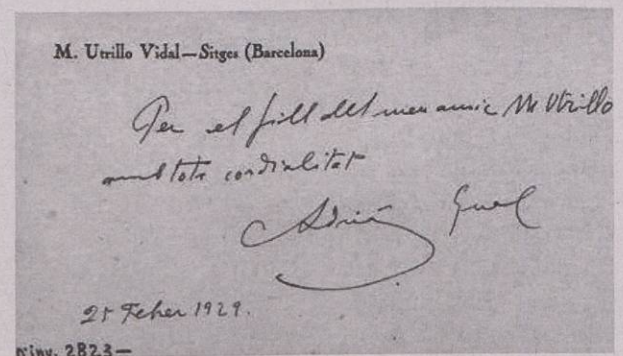
un escondido rincón
donde sólo nacen flores"

S. Álvarez Quintero

· Jacinto Benavente (Madrid 1866-1954). Dramaturg espanyol, el 1899 va crear a Madrid el Teatro Artístico. Fou premi Nobel de literatura l'any 1922:

"Nunca llega la felicidad por el camino que la esperamos"

· Adrià Gual i Queralt (Barcelona 1872-1943), dramaturg i empresari teatral català, impulsor de l'Escola d'Art Dramàtic i pioner del cinema. La seva targeta diu:



Autògraf d'Adrià Gual

"Per el fill del meu amic M. Utrillo amb tota cordialitat".

· Filippo Tommaso Marinetti (Alexandria 12-1876 - Bellagio 1944) poeta, escriptor i dramaturg italià. Fou fundador del moviment Futurista. En la targeta hi ha una sola paraula:

"Futurismo!"

· Eduardo Marquina (Barcelona 1879 - Nova York 1946), va ser periodista, poeta, novel·lista i dramaturg espanyol. En 1930 fou elegit acadèmic de la Real Academia Española. En la seva targeta hi ha un tros de la seva obra *La ermita, la fuente y el río*, drama en vers estrenat el 10 de febrer de 1927 al Teatro Fontalba de Madrid:

"Lo primero que en la vida nos convendría aprender, no es a ganar la partida, sino a saberla perder..."

(De la ermita, la fuente y el río)

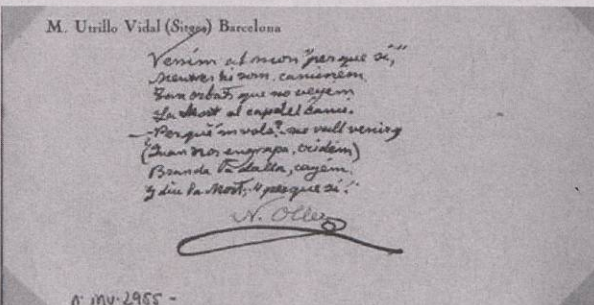
· Ramiro de Maeztu y Whitney (Vitòria 1895 - Madrid 1936) escriptor espanyol pertanyent a la generació del 98 juntament amb Azorín i Baroja:

"Y sin embargo..."

· Gregorio Marañón (Madrid 1887-1960), metge, historiador, escriptor i pensador. Home auster, humanista i liberal, està considerat un dels més brillants intel·lectuals espanyols del segle XX. A més de la seva erudició, destacà pel seu elegant estil. Escriu:

"Las ideas políticas se diferencian de las camisas en que están más limpias mientras menos se mudan".

· Narcís Oller (Valls 1846 - Barcelona 1930),



Autògraf de Narcís Oller

novel·lista i narrador, fou, junt amb Jacint Verdaguer i Àngel Guimerà, l'escriptor que donà a conèixer al món la vàlua literària de la llengua catalana de la Renaixença:

"Venim al món perquè sí.

Mentres hi som caminem tan orbats que no veyem la Mort al cap del camí.

Per què m'agrada veure venir (quan nos engrapa, cridem).

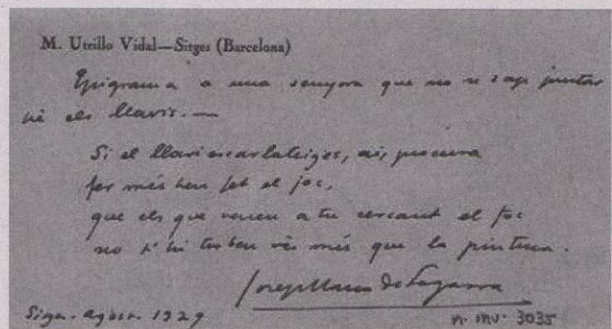
Branda la dalla, cayem, y diu la mort: Perquè sí".

· Santiago Rusinyol (Barcelona 1861 - Aranjuez 1931), pintor, escriptor i col·leccionista, fou un dels líders del Modernisme a Catalunya. Entre la documentació de Miquel Utrillo hi ha una targeta, de diferent format que les altres, en què Rusinyol copia el cant de Zaira de *L'alegría que passa*:

"Cançó de Zaira:

De terras enllà portem la tristesa, la portem pel món per deixar-la enrera. Per tot a hont passem, passem ben d'apressa, per no encomanar's el mal de la terra. El mal de l'amor, que és més que s'aferra, i deixa a n'el cor enyoransa eterna".

· Josep M^a de Sagarra (Barcelona 1894 - 1961), d'una



Autògraf de Josep M^a de Sagarra

família de la petita aristocràcia barcelonina, fou poeta, novel·lista, dramaturg, periodista, traductor i escriptor d'una enorme facilitat poètica i d'un riquíssim lèxic:

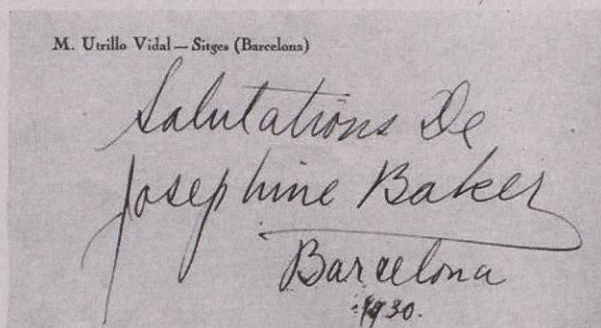
"Epigrama a una senyora que no se sap pintar ni els llavis Si el llavi escarlataiges, ai, procura fer més ben fet el joc, que els que vénen a tu cercant el foc no s'hi troben res més que la pintura".

· Josep Pla (Palafugell 1897 - Llofriu 1981), escriptor i periodista en llengua catalana i castellana. La seva obra literària, amb més de 30.000 pàgines, constitueix un singular testimoni de l'història del segle XX. El text de la seva targeta l'hem reproduït ja en l'apartat de títol *La col·lecció d'autògrafs*

Persones del món de l'espectacle

Les targetes d'aquestes persones són:

persones	lloc	data	característiques
Baker, Josephine (no inventariat)	Barcelona	1930	carta de la viuda
Borràs, Enric (n° 2648)		9 juliol 1928	
Capdevila, Carles (n° 2672)			
Chicote, Enrique (n° 2720)			
Díaz de Mendoza, Fernando (n° 1742)		1929	
Escudero, Vicente (n° 2766)		10 juny 1930	
Morera, Maria (n° 2943)		14 juliol 1928	
Ortas, Casimiro (n° 2956)			
Rosas, Enrique de (n° 2737)			
Pino, Rosario (n° 2987)			
Pujol, Francesc (no inventariat)		1928	
Rivera, Matilde (n° 2738)			
Thuiller, Emilio (n° 3097)			



Autògraf de Josephine Baker

Els textos d'alguns d'aquests autògrafs són:

· Josephine Baker (Saint Louis 1906 - París 1975), ballarina i cantant de cabaret i d'espectacles de varietats i també actriu cinematogràfica, té una curta frase: "Salutations de Josephine Baker"

· Enric Borràs (Badalona 1863 - Barcelona 1957), fou un dels actors més destacats de l'escena espanyola de finals del segle XIX i principis del XX, tant en català com en castellà. Enric Borràs va escriure el seu autògraf en 1928 però no el va enviar. La seva viuda Elvira Ruiz el va trobar entre els papers del seu marit i el va fer arribar a Utrillo amb una carta d'explicació:

"Barcelona, 9 de julio 1960

Sr. Don Miguel Utrillo Vidal.

Querido amigo, en una carpeta de mi inolvidable Enrique encuentro el adjunto autógrafo dedicado a ti, y como supongo que estás en ese maravilloso Sitges te lo envío. Con el mismo cariño y admiración que él sintió siempre por tu padre y por ti, un abrazo.

Devotamente,

M^a Elvira Ruiz, Vda de Enrique Borràs".

L'autògraf diu:

"A Miguel Utrillo Vidal. Si procuras y consigues imitar al teu pare, seràs, tan com ets, simpàtic, artista y

compensaras l'afecte dels que t'estimem forsa".

· Fernando Díaz de Mendoza (Murcia 1862 -Vigo 1930), aristòcrata, actor, casat amb l'actriu María Guerrero, va dirigir el conservatori de Madrid. Fou avi de Fernando Fernán Gómez.

"Viejo amigo de su padre, con mucho gusto le ofrezco el testimonio de mi simpatía y alla van estas letras a buscarle en este rincón del Paraíso".

· Valeriano León (Colloto 1892 - Madrid 1955), actor, casat amb l'actriu Aurora Redondo tingué companyia teatral pròpia. Arribà al cinema de la mà de Benito Perojo. Escriu:

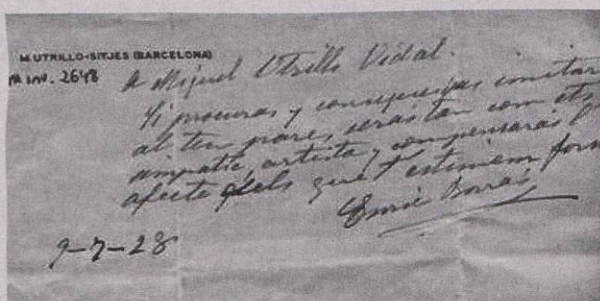
"Quisiera ser tan alto

como la luna.

¡ay! ¡ay! ...

como la luna...

(con su correspondiente música)".



Autògraf d'Enric Borràs

· Casimiro Ortas (Brozas 1880 - Barcelona 1947) actor que obtingué grans èxits al teatre Apolo de Madrid amb obres de Carlos Arniches i Pedro Muñoz Seca i que també fou intèrpret de sarsueles. Fou actor de cinema. "Los sinsabores que nos proporciona la vida del teatro nos los recompensa un aplauso".

(continuarà)

Les defenses militars i els bombardeigs a Sitges durant la Guerra Civil (1936-1939) (i II)

Àngels Parés Corretger

Els llocs on hi va haver aquests morts van ser el carrer de l'Aigua 22 (ara 24), on morí Maria Arnabat Pañella, de 60 anys, vídua de Josep Ferret Gol, el carrer Major 13, on morí Maria Cruz Riambau Artigas i el carrer de Barcelona 14 on morí el matrimoni Víctor Rossell Bonet i Concepció Fusté Martí. En aquest últim lloc, els fills van quedar colgats per la runa però no els passà res. I també van resultar ferits Rafael Almirall i la seva dona Teresa Pelegrí.

En altres llocs, malgrat no haver-hi morts, els habitatges van resultar destruïts. Va ser al carrer de l'Aigua 10, on s'enrunà la casa de Joan Montané, can Peretó, i van patir greus destrosses les cases veïnes. El carrer de l'Aigua va quedar intransitable. Rosa Butí recorda que a casa seva, al carrer de Santiago Rusiñol, es van trencar tots els vidres. Al número 10 del carrer Nou, la Casa del Poble va quedar totalment destruïda. També va quedar destruïda del tot la casa número 7 del passeig de la Ribera cantonada al carrer d'en Tacó.

I també va caure una bomba al carrer d'en Tacó 32, dues als jardins del Retiro, sense víctimes però amb desperfectes, una a l'asil de Sant Josep al passeig de Vilafranca, a molts pocs metres del pont del tren, una a la cúpula i la sala de juntes de l'hospital i una al Corral de la vila. Finalment van caure dues bombes al Vinyet i una altra a prop del baixador de fusta de l'Autòdrom, a Terramar.

Just l'endemà, 22 de gener, diverses columnes franquistes desfilaven pels carrers de la vila. Per als sitgetans, la guerra havia acabat. Començava un altre capítol de la seva història.

Apèndix

Hem consultat en el Registre Civil la fitxa de defunció de les quatre persones abans esmentades. En elles, a part de la identificació del difunt, el certificat facultatiu

anota com a causa de la mort "traumatisme cranial" o bé "asfíxia per compressió". Totes les defuncions estan inscrites el 5 de març de 1939 i les famílies van haver d'acceptar aquest informe mèdic perquè si no no podien enterrar els difunts en el nínxol familiar. És interessant destacar que, tot i que el document del Registre està datat el dia 5 de març de 1939, és en català, tant l'imprès com el redactat del jutge municipal provisional, Saturnino Llansó, i del secretari habilitat, Josep Sardà i Raventós. Els testimonis de tots els certificats són Pau Soldevila Vigó i Fèlix Delgado Tasis.

Fonts consultades

Joaquima CABALLOL I MOREU: *La guerra de 1936-1939 a Sitges. Un dietari personal*, Sitges (Grup d'estudis sitgetans) 1999.

D. JOU, R. SIERRA i R. TEIXIDÓ: *La guerra civil de 1936-39 a Sitges. Tres conferències*, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 2001.

Bonaventura JULIÀ MASÓ: *Diari de Guerra i Postguerra. Sitges 1936-1942*, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 2002.

A. LLINÀS i M. MUÑOZ: *Vallcarca: una vall, una fàbrica, una colònia. 1936-1975*, Les Roquetes (Grup d'Investigadors de les Roquetes del Garraf) 2006.

Rafael MATEOS AYZA, FALE: *Història de Garraf*, Sitges (Ajuntament de Sitges) 2003.

I també diverses fonts orals

Agraïments

Aquest estudi no hagués estat possible sense la col·laboració de sitgetans i sitgetanes que han volgut recordar per a nosaltres una part de la seva vida. I d'entre totes elles, a qui més coses he d'agrair és a Josep Ferret, que a part de deixar-me documentació i explicar-me la seva història, m'ha acompanyat en el treball de camp que he fet.

Articles...

Francesc Parra i Mestres

Joan Puig i Mestre (Sitges 1901-1981) va ser un impressor sitgetà amb fortes inquietuds culturals. Autodidacta, de jove treballà en la construcció del Maricel com a aprenent del fuster Joan Marsal i Brunet. L'any 1927 obrí la impremta La Puntual que més tard es convertiria en la Impremta Puig. Participà activament en els setmanaris, La Punta, La Gasetta de Sitges i El Baluard. Fou membre de la junta consultiva del Casino Prado, soci de Joventuts Musicals, del Sitges Foto Film i soci fundador del Grup d'Estudis Sitgetans, on pronuncià diverses conferències. Reproduïm un article seu on fa, per als visitants, una descripció del Miralpeix sitgetà.

MIRALPEIX

El passeig de la Ribera, que és el nostre folgat esplai de cada dia, amb les dues fileres de palmeres cimbrerjantes com exòtica i pagana perenne processó, s'allarga fins a Terramar, la futura ciutat jardí que esdevindrà l'alat repòs de les turbulències de la ciutat capdal. Més enllà del passeig Marítim hi ha el límit de la plana, on hi neix, formant una muralla als colls de mar, una serra que suau va enlairant-se, i al cim, envoltada de mates i romanins, hi ha la petita ermita de la Mare de Déu de Gràcia. I al mig aire de la serra la casa pairal de Miralpeix, de molt antic llinatge, justifica el sentit del mot, de cara a mar. Al flanc, té una petita vall, tota conreada, i un bosc de pins, que exhalen dolçor de reina, i uns garfits garrofers, que fins dalt del cim van escalant-se i que va plantar el meu avi de jovenet, siguent mosso de la masia. Potser per això és el lloc predilecte dels meus esplaís...

Puja dalt d'un castellet, que centúries enrera els alarbs aixecaren a l'envair les terres catalanes, i guaita al teu envolt, que tot és una paradisiaca meravella: l'ampla visual del pla de Sitges, ple de la verdor de les vinyes de malvasia i moscatell al voltant del Santuari del Vinyet, amb diminutes casetes blanques com un ramat de xais pasturant dispersos d'ací d'allà, Terramar, amb les seves amples vies i els xalets que hi van naixent, i allà al fons, sota les altívoles muntanyes

de llevant, la vila acotxada tímidament amb nítides fulgors i una aureola d'inquietud ben perceptible, com l'esguard d'una nuvia donzella. Mira cap el nord i veuràs al lluny, entre boira, més ençà, el pic d'Olèrdola, i més cap ací Sant Pere de Ribes i l'oval de l'Autòdrom, que diríeu dibuixat infantívolament amb muntanyetes de pessebre. Veuràs cap a ponent Vilanova i el cap de Salou, i des d'aquest punt s'afua la mirada per la gran ratlla de l'horitzó fins a les costes de Garraf.

És indescriptible l'encís d'aquesta badia, que forma la costa i la platja de Sitges, ovirada des d'ací. Si el dia és clar, veuràs brotar de l'horitzó les crestes de les muntanyes de Mallorca. Llavors, assadollat d'immensitat i d'embriagadora bellesa panoràmica, bo serà que davallis fins arran de mar i t'endinsis en les Coves llegendàries, paorosos cataus laberíntics que al bell endins de la terra, per la infiltració de les aigües, la natura ha honrat amb estalactites. Vet aquí, lector pacient, que si no t'han importunat aquestes ratlles, després de recórrer els carrers de la vila, les platges, Terramar, visitar el barri de Maricel i el Cau Ferrat, si mai véns a Sitges, cal que vagis a Miralpeix.

Joan Puig i Mestre
Juventut Catalana
20 agost 1925



EL GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

TREBALLA DES DE FA MÉS DE TRENTA-CINC ANYS
PER LA CULTURA SITGETANA
PUBLICANT LLIBRES I FENT CONFERÈNCIES I EXPOSICIONS
SOBRE TEMES LOCALS

SI VOLS AJUDAR-LO, FES-TE'N SOCI